

Motion till riksdagen

1989/90:So233

av Anders Castberger (fp)

Alkoholprogram och kamratstöd på arbetsplatser

Alkoholproblemet är vårt lands största ekonomiska och sociala problem och leder till omfattande mänskligt lidande och en omfattande social utslagning. Uppgifter bekräftar också att alkohol är den utlösande faktorn vid för tidig död (25 % av de som avlider innan 50 års ålder) och vid våldshandlingar (80 % av alla gärningsmän som begår våldsbrott. Också de flesta brottsoffer är alkoholpåverkade).

Det är väsentligt att utnyttja alla tänkbara vägar att informera om och förebygga alkoholens risker, och att aktivt hjälpa dem som har problem. Främsta vägarna att nå ungdom är via skolan och föreningslivet. För den yrkesverksamma vuxna befolkning torde det vara via arbetsplatsen.

Genom arbetsplatsen

I dag har vi en viktig trend i arbetslivet både inom offentlig verksamhet och privat näringsliv som ger möjlighet att nå ut till arbetsplatser:

- med särskild chefsutbildning – med stöd i arbetsmiljölagstiftningen,
- till alla anställda med bred information om alkoholens risker,
- samt bra kamratstödjande åtgärder genom fackliga organisationer.

Sedan tiotalet år tillbaka finns ett särskilt anslag till arbetsmarknadens parter för deras arbete inom denna sektor. För kommande budgetår föreslår regeringen under socialdepartementets anslag H 3, underanslag 1, 4 408 000 kr., en uppräknig med 176 000 kr. Pengarna fördelas genom Socialstyrelsen.

Av dessa medel går ca 15% genom arbetsgivarorganisationerna (SAF, Kommun- och Landstingsförbundet) och resterande genom arbetstagarorganisationerna i förhållande till medlemstalens storlek.

Anslaget har tidigare också kunnat användas av frivilliga och ideella organisationer och föreningar som utfört arbete med denna inriktning.

Genom en över åren successiv omfördelning av anslaget försvåras folkrörelsers och organisationers arbete med informations-, kamratstöds- och vårdarbete med inriktning på arbetsplatser. Denna situation ökar inslaget av affärsmässigt drivna insatser och tränger ut frivilligorganisationernas arbete.

Den samlade nykterhetsrörelsen – SNR – har ända sedan 1956 bedrivit arbete på detta område. Tidigare har det skett i samverkan med LO och TCO. Sedan anslaget omfördelats har detta samarbete blivit alltmer inaktuell. De fördelar som kombinationen av aktivt kamratstödjande arbete

inom den fackliga organisationen och ideella föreningsinsatser utgjort har därmed inte kunnat tas tillvara.

Mot. 1989/90
So233

Under senare delen av 1980-talet har den samlade nykterhetsrörelsen utvecklat nya former för det arbetsplatsinriktade arbetet i samverkan med olika seriösa intressenter och aktörer på arbetsmarknaden.

Missbruksvårdens resurser

Bidraget till missbruksvården under anslag H 2. är 950 milj. kr., vilket innebär en höjning med 50 milj. kr. Medlen fördelas till huvudsaklig del genom kommunerna.

Alkoholistvården omsätter aktningsvärda belopp. Olika intressenter har etablerat vårdprogram med varierande resultat.

Förebyggande arbete

Nykterhetsrörelsen och andra folkrörelser är tillsammans med kommuner och landsting hänvisade till att söka medel till det drogförebyggande och kamratstödande arbetet genom de medel som anslagits till Socialstyrelsen för drogförebyggande verksamhet.

Vidare har Socialstyrelsen vissa medel för utvecklingsprojekt och uppföljning.

Sammantaget för innevarande budgetår förfogar Socialstyrelsen över 8 106 000 kr. och föreslås nu få 8 093 000 kr., dvs. en minskning.

Förebyggande insatser på arbetsplats är lönsamma

Det råder obalans mellan behov av resurser för missbruksvården och de resurser som kan avsättas för förebyggande arbete. En aktiv och resurseffektiv användning av medlen för förebyggande arbete syftar till att i förlängningen minska trycket på missbruksvården.

Intresset för det förebyggande arbetet – primär prevention – och för ett arbete som syftar till tidig upptäckt och tidiga insatser – sekundär prevention – ökar därför snabbt.

De medel som ställs till förfogande av samhället är i mycket hög grad disponerade för det tunga vårdarbetet bland socialt och medicinskt utslagna – tertiär prevention. Ett i och för sig viktigt och från humanitära utgångspunkter välmotiverat arbete, men som på sikt inte leder till någon förändring/förbättring av den rådande situationen.

Mycket talar för att det förebyggande arbetet kan och bör ske via arbetsplatserna.

De medel som står till förfogande bör av dessa skäl omdisponeras med tonvikt på förebyggande insatser.

Insatser på arbetsplatserna begränsas med nuvarande system till de insatser som arbetsmarknadens parter kan göra. Kommuner, landsting och folkrörelser – främst nykterhetsrörelsen – skulle med förändrade bestämmelser kunna medverka på arbetsplatserna.

Det mest uppmärksammade projektet med inriktning på arbetsmarkna-

den under senare år – ALKOHOL SOM HINDER PÅ ARBETSPLATSEN – har genomförts av den samlade nykterhetsrörelsen, men med medel som egentligen avsett allmänt förebyggande arbete.

Mot. 1989/90
So233

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att anslaget som avses för insatser på arbetsplatser skall kunna fördelas till varje facklig, ideell eller arbetsgivarorganisation för arbete i enlighet med syftet.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts att de medel som finns under anslaget H 3, underanslag 1, till minst 30% skall kunna användas av kommuner, landsting och ideella organisationer för tidig upptäckt och tidiga insatser bland missbrukare (sekundär prevention).

Stockholm den 22 januari 1990

Anders Castberger (fp)